

Wasberen. Foto's Ingo Bartussek

Wasberen zijn niet eng of gevaarlijk!

Volgens berichten in de media rukken de wasberen stevig op en zijn ze gevaarlijk voor weidevogels en kinderen. Roofdierdeskundige Jaap Mulder ziet dat heel anders.

Ingezonden door: Jaap Mulder

De recente publiciteit rond de wasbeer, aangeslingerd door de Stichting AAP, valt niet in goede aarde bij natuurbeschermers. Vogelaars verzuchten dat er "weer een nieuwe dader is aangewezen in de weidevogeldiscussie". Zoogdierkenners betreuren het gebrek aan kennis bij de woordvoerders en vinden de demagogische toon in de berichtgeving ronduit kwalijk. En dat terwijl de wasbeer in Europa goed onderzocht is.

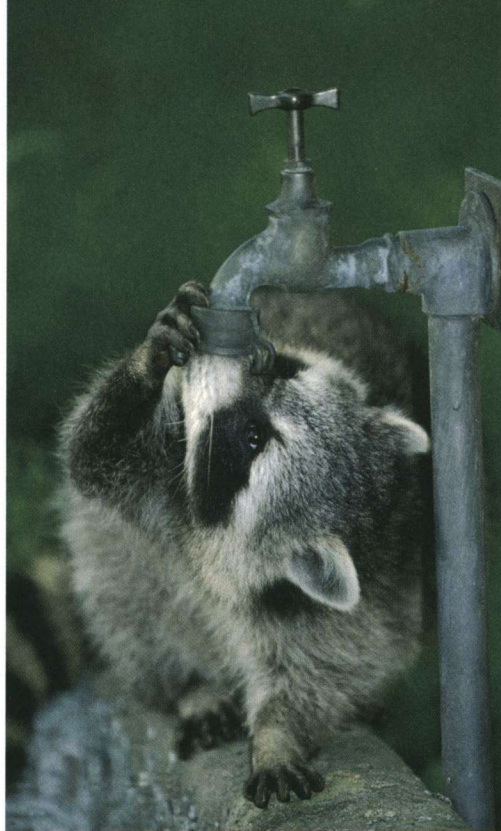
De wasbeer komt van oorsprong voor in Noord- en Midden-Amerika. In Europa werd hij in 1934 voor het eerst uitgezet in de Duitse deelstaat Hessen, 'ter verrijking van de fauna'. Dat gebeurde overigens door de houtvester van Hermann Goering. Het sloeg aan en nu, zeventig jaar later, komt de wasbeer in een groot deel van Duitsland algemeen voor. Kleinere populaties zijn te vinden in Noordoost-Frankrijk en ten oosten van Berlijn, ontstaan uit losgelaten mascottes van het Amerikaanse

leger. De 'coon' (afkorting van raccoon) was een geliefd dier uit het vaderland. De wasbeer staat intussen ook aan onze grens, al gaat het bij de meeste waarnemingen in ons land nog om losgelaten huisdieren. Dat blijkt bijvoorbeeld uit hun gebrek aan schuwheid, en dat ze overdag actief zijn.

De meest kwalijke aantijging in het nieuws was het gevaar voor kinderen. Dat was nogal demagogisch. Wasberen hebben vaak een spoolworm bij zich, die via hun uitwerpselen (in zandbakken bijvoorbeeld) ook in de mens terecht kan komen, wat in ernstige gevallen tot de dood kan leiden. Dat komt weliswaar voor, maar het risico is uitermate gering. In de Verenigde Staten, waar wasberen in veel steden heel gewoon zijn, waren tot 2003 minder dan 25 gevallen bekend geworden. Daarvan stierven zegge en schrijven vijf patiënten. Op een bevolking van 300 miljoen mensen! Er zijn veel ziektes die je gemakkelijker kunt

krijgen van wilde dieren en huisdieren. En de jackpot win je tien keer zo gemakkelijk! Intussen zijn er in Duitsland reeds verschillende grote onderzoeksprojecten aan de wasbeer geweest, zowel in natuurgebieden als in steden. Dat onderzoek werd voor een groot deel gefinancierd door jagers. De resultaten komen dan ook uit onverdachte hoek, zou je kunnen zeggen. We weten dus al heel wat van zijn leefwijze hier in Europa en over zijn invloed in de natuur. Bijna alle in het nieuws genoemde problemen blijken eenvoudig te weerleggen. Zo zijn nadelige effecten op weidevogels niet te verwachten: een wasbeer wordt al onrustig als hij vijftig meter van een boom vandaan is. Bij onraad vlucht een wasbeer - die van nature 'schuw en nachttactief is' - namelijk de boom in. In goede weidevogelgebieden staan geen bomen.

'Het zijn rovers, die alles uitroeien'. In de praktijk blijkt dat ze hun eigen niche heb-

ben gevonden en ook geen inheemse roofdieren of prooidieren verdringen of uitroeien. Een belangrijk deel van hun voedsel halen ze uit het water. Wie kent niet het karakteristieke 'handjes wassen' van de wasbeer, wat niets anders is dan tasten naar voedsel op en in de waterbodem. Een zoogdier met zo'n foerageermethode was er nog niet in Europa. Uiteraard eten ze ook eieren van op de grond en in bomen broedende vogels maar dat brengt geen achteruitgang van vogelpopulaties met zich mee. Mochten ze hier of daar toch een gevaar blijken te vormen voor bepaalde zeldzame broedvogels dan is lokale bestrijding mogelijk, zoals bij de vos gebeurt.

'Ze hebben geen natuurlijke vijanden, het wordt een plaag'. Dieren als vossen, dassen, otters en wasberen staan zelf aan de top van de voedselpiramide. Hun aantal wordt niet door grotere roofdieren als wolf

vochtige grond waar hij overdag meestal hoog in een takvork of in een ingerot gat ligt te slapen. Het liefst gebruikt hij oude eiken, waar hij vanwege de ruwe schors gemakkelijk in kan klimmen. Beukenbossen vermijdt hij om die reden: hoewel er veel voedsel is in de vorm van beukenootjes, zijn de bomen te glad om in te klimmen.

Daarnaast heeft hij zich in sommige steden gevestigd, waar mensen last van ze kunnen hebben. Kassel is de meest bekende wasbeer-stad. Net als de vos bereikt de wasbeer zijn hoogste dichtheden juist in steden en dorpen met hun overdag voedselaanbod: composthopen, fruitbomen en ander door mensen al of niet expres verstrekt voer. Om de overlast te verminderen zijn preventieve maatregelen hier op zijn plaats: maak voedsel en verblijfplaatsen ontoegankelijk. Daarbij is wel wat inventiviteit vereist, want wasberen zijn meesters in het inbreken en ontsnappen.

Laat het duidelijk zijn, niemand staat te wachten op de komst van de vol-

gende 'exoot' in de natuur, maar we moeten wel oog hebben voor de realiteit. Daarom is het doen van onderzoek naar mogelijke gevaren van zulke exoten beter dan het roepen dat exoten een groot probleem vormen. De realiteit van de wasbeer is, dat zijn komst onvermijdelijk is. In Duitsland begon de bestrijding van wasberen al in 1954, maar dat heeft hun uitbrei-

ding niet kunnen stopzetten. We hoeven dus geen heil te zoeken in het geweer. We zullen gewoon aan wasberen moeten wennen, net zoals we aan zoveel andere exoten gewend zijn geraakt. Het beste dat we kunnen doen om nieuwe exoten te voorkomen, is het aanpakken van de bron: vang exoten weg bij een ontsnapping en beperk de handel en het houden van potentieel schadelijke exotische huisdieren. Dát had vooral de boodschap van Stichting AAP moeten zijn.

*Jaap Mulder, roofdierdeskundige
muldernatuurlijk@gmail.com*

'Een wasbeer wordt al onrustig als hij vijftig meter van een boom vandaan is.'

en lynx in toom gehouden maar door het voedselaanbod en door hun eigen gedrag: de natuurlijke vijand van de vos is de andere vos, bij wijze van spreken. In Duitsland is de wasbeer dan ook geen plaag geworden. In de natuur bereikt hij dichtheden van maximaal tien dieren per 100 hectare, vergelijkbaar met die van de vos. Bij voorkeur leeft hij in loofbossen op

Verder lezen?

Voor volledig overzicht gebruikte bronnen en links naar diverse artikelen en uitzendingen over wasberen, zie www.muldernatuurlijk.nl

Veel informatie (in het Duits) is te vinden op de site:
www.diewaschbaerenkommen.de

Lees ook de volgende boeken:

Der Waschbär. Hohmann, U. & I. Bartussek, 2001. Verlag Oertel & Spörer, Reutlingen, 200 pp. ISBN: 3 88627 301 6.

Die Waschbären kommen, Wissenswertes und praktische Tipps zum Umgang mit unseren neuen wilden Nachbarn, Ingo Bartussek, cognitio Verlag, 2004.